

Tóth Tamás

A büntetés-végrehajtási szervezet védekezése a koronavírussal szemben

**Containment of coronavirus
by the Hungarian Prison Service**

Absztrakt

A büntetés-végrehajtási szervezet a fogvatartottak és a személyi állomány egészségének és életének biztonsága érdekében, gyorsan reagálva, saját helyzetét értékelve alakította ki védekezési rendszerét. A szakmai döntéshozók, a társadalom pozitív értékítélete a parancsnoki és a személyi állomány számára visszaigazolta az elmúlt időszak során a járványügyi helyzetben tanúsított törvényes, szakzerű és elkötelezett feladatellátás eredményeit. A koronavírus-járvány elleni védekezés egyik legfontosabb tanulsága, hogy addig, amíg nincs igazoltan hatásos vakcina, a felelősségteljes viselkedés, ezzel összefüggésben pedig a javasolt, megelőzést célzó intézkedések betartása a legjobb védekezési eszközünk.

Kulcsszavak: büntetés-végrehajtási szervezet, járványkórház, Covid19 vírus, járványügyi védekezés, veszélyhelyzet

Abstract

The Hungarian Prison Service has developed in a fast response to the situation a special protection system for health and safety of the captives and the staff. The measurements released during the pandemic attendance served and ensured in a complex way that in Hungary no captives with coronavirus disease has been found until now. The positive value judgement of professional decision makers and of the society have proofed for commanders and staff the results of a legal and professional fulfilment of tasks. One of the most important lessons in containment of the coronavirus pandemic is that the most effective way of protection can be, until the appearance of a proofed effective vaccine, responsible attitude and connecting to that the compliance with preventive measurements.

Keywords: Hungarian Prison Service, epidemic hospital, COVID-19 virus, epidemic protection, hazardous situation

Bevezetés

A büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) számára Magyarország Alaptörvényéből¹ és a büntetés-végrehajtási törvényből² levezethetők a rendkívüli helyzetekben végrehajtandó közegészségügyi és járványügyi feladatok. A szervezetünk SZMSZ-ében³ meghatározott kötelezettségek a személyi állományra fokozott felelősséget rónak a veszélyhelyzet kapcsán a járványügyi feladataink végrehajtásakor, hiszen nem csupán a személyi állomány, hanem a fogvatartotti állomány egészségvédelme is kiemelt jelentőségű. A járványügyi intézkedések és a szükséges jogszabályi változások a hatékony védekezést szolgálták. A kialakult világjárvány a büntetés-végrehajtás fogvatartotti és személyi állományától is felelős magatartást és fegyelmezett életvitelt követelt és követel meg most is. A bv. szervezet által kidolgozott eljárásrendek összhangban állnak a kormányzati szervek és a szakirányítási feladatokat ellátók által kiadott protokollokkal, magatartási szabályokkal. A bv. szervezet általános megelőző intézkedései a sajátos rendvédelmi feladatok vonatkozásában előremutató módon könnyítették meg a későbbi védekezést. A magyarországi védekezés sikeresebb volt, mint számos nyugat-európai országé, és a különleges jogrend 98 napos időszaka számos uniós tagállammal összevetve rövidebbnek volt tekinthető. A hatékony védekezést a koronavírus elleni védekezéstről szóló törvény⁴ tette lehetővé, valamint azok a szakmailag indokolt rendelkezések, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy kialakíthassuk hatékony védekezési képességünket. A szakmai döntéshozók, a társadalom pozitív értékítélete a parancsnoki és a személyi állomány számára visszaigazolta az elmúlt időszak során a járványügyi helyzetben tanúsított törvényes, szakszerű és elkötelezett feladatellátás eredményeit.

1 Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.).

2 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról.

3 A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 1/2016. (IV. 15.) BVOP utasítása a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Szervezeti és Működési Szabályzatáról.

4 2020. évi XII. törvény a koronavírus elleni védekezéstről.

Járvány, pandémia, oltás

„A járvány (epidémia) valamely fertőző betegség viszonylag rövid időn belüli nagyobb számosságú, tömeges előfordulása. A járványos betegség egy meghatározott, korlátozott területen történő rendszeres és tömeges előfordulását endemiának, míg a több országot, a világ nagy részét érintő megjelenését pandémiának nevezik.” (URL1) Egy járvány pandémiává nyilvánítására és az annak kapcsán meghozandó intézkedések elrendelésére az Egészségügyi Világszervezet – World Health Organization (a továbbiakban: WHO) jogosult. Az intézkedésekről szóló WHO ajánlások képezik az alapját a nemzeti szintű tervezéseknek. A WHO-t 2019. december 31-én értesítették a Vuhan városában (Kína) tömegesen előforduló, ismeretlen okú tüdőgyulladás eseteiről. Ezt követően 2020. január 30-án a WHO a járvány kiterjedését az egészségügyi protokollok alapján nemzetközi közegészségügyi vészhelyzetnek nyilvánította, a betegséget Covid19, a vírust pedig SARS-CoV-2 elnevezéssel jelölték meg. A WHO főigazgatója 2020. március 11-én bejelentette, hogy a Kínán kívüli esetek gyors növekedése miatt a járványt pandémiának lehet tekinteni. Európai szinten az Európai Unió egyik független intézménye, az Európai Betegség-megelőzési és Járvány-védelmi Központ (ECDC) látja el a fertőző betegségekkel szembeni védelem biztosítását. Magyarország a 2009. évi XCI. törvénnyel⁵ hirdette ki a járványok elleni védekezés, valamint a járványellenes egészségügyi intézkedések meghozatala és felügyelete vonatkozásában meghatározó nemzetközi jogi elvárásokat. A szakmai állásfoglalások szerint „a koronavírus-betegség világjárvány hosszú távú megoldása remélhetőleg egy világméretű, biztonságos oltási program lesz, amely széles körű klinikai és társadalmi-gazdasági előnyökkel jár: [...] A vakcinát egyenlően és igazságosan kell elosztani, elsősorban megelőzve azokat, akiknél a szövődmények kockázata, illetve a másokra történő átadás kockázata magas, amennyiben a kezdeti oltáskészlet kevesebb volna, mint az igény a vakcinára.” (DeRoo–Pudalov–Fu, 2020, 2458–2459.). A koronavírus-járvány elleni védekezés egyik legfontosabb tanulsága, hogy addig, amíg nincs igazoltan hatásos vakcina, a felelősségteljes viselkedés, ezzel összefüggésben pedig a javasolt, megelőzést célzó intézkedések betartása a legjobb védekezési eszközünk.

5 2009. évi XCI. törvény az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályainak kihirdetéséről.

A büntetés-végrehajtási szervezetek nemzetközi tapasztalatai a koronavírus-járvány elleni védekezésben

A kormányzati szervek kapcsolatai – illetve más kifejezéssel a nemzetközi közszolgálati kapcsolatok – szignifikáns, igen gyakran közvetlen hatást képesek gyakorolni az érintett költségvetési szervek működésére, akár stratégiájára is, és e tulajdonságuk a rendvédelem területén még markánsabban érvényesül. Jól kihasználva – és természetesen a reciprocitás elvét is tartva – ezek a kapcsolatok támogathatják a rendvédelmi szervek alaptevékenységeinek hatékonyabb ellátását, az eredményes gyakorlatok bevezetését. Az európai büntetés-végrehajtási szervezetek vezetői kiemelt figyelmet fordítottak a kormányzati és a szakpolitikai elvárásainak teljesítésére. Ez alól természetesen a magyar bv. szervezet sem kivétel. A társadalmi elvárások és a nemzetközi szintű irányelvek, valamint a közérdek diktálta feltételek olyan nemzetközi fórumot biztosítanak a büntetés-végrehajtási szervezetek számára, amelyek figyelembe veszik a nemzeti működési struktúrákat, és biztosítják a nemzeti szinten jelentkező információszükségletek kielégítéséhez szükséges platformot. Kapcsolataink három, egymástól jellegében és rendeltetésében eltérő szintre tagolhatók. Az első szint a középírányító szerv, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BVOP) felügyelete alatt álló bv. szervezet (bv. intézetek, intézmények és gazdasági társaságok) fedi le, ahol közvetlen, kifejezett szakmai igényekkel kapcsolatosan ápol, együttműködési megállapodásokban foglalt viszonyok működnek, amelyek általában tematikus (például szolgálati kutyákkal, művelti képzésekkel, lövészetekkel, továbbképzésekkel, biztonságtechnikával kapcsolatos) kiutazásokban és vendégfogadásokban materializálódnak. Ezeket a kapcsolatokat a bv. szervek legtöbbször önállóan, esetleg minimális szakirányítás mellett gondozzák. Ezt a szintet nevezhetjük a kapcsolattartás operatív szintjének is. A másik két stratégiai szinten a koordináló szerepet már a BVOP tölti be. A második szinten elsősorban a közszolgálati kapcsolatok országos kommunikációja valósul meg, tehát ezen a csatornán keresztül érintkeznek egymással teljes szervezetek, illetve azok vezetői. Ezen a klasszikus, inkább protokolláris rendezvényeknek otthont adó szinten valósul meg továbbá a remélt együttműködések alapjainak lefektetése (például a kapcsolatfelvétel újabb partner szervezetekkel), és az így kialakított szakmai platformon nyugvó interakciók szűrődnek le az egyes bv. szervek szintjére. A kapcsolatok harmadik szintjét képezik a büntetés-végrehajtási szakterületeken működő szervek aggregálására és a közöttük lévő üres tér kitöltésére létrejött nemzetközi nonprofit szervezetek, amelyek az országos vezetői, illetve szakértői szintet is megszólítják, azonban a kommunikációban történő részvételhez az egységes fellépés és képviselő érdekében középírányítói

szakirányítás elengedhetetlen, ugyanis tevékenységrendszerük igen komplex. A koronavírus-fertőzés okozta járványhelyzet a büntetés-végrehajtási szakterület nemzetközi szereplőinek zömét is markáns változtatásokra, sok esetben egyes gyakorlatok felülvizsgálatára és új módozatok kidolgozására kényszerítette. Az alapeseti működési rend jól bejártott, az egymást kiegészítő szintek összehangolt működésére alapozó szisztémája részben megszűnt, miközben felértékelődött a szakmai kommunikáció, a bi- és multilaterális kapcsolatok fontossága.

A nemzetközi szakmai szervezetek szerepvállalása a koronavírus-járvány elleni védekezésben

A nemzetközi szakmai szervezetek tevékenysége a járványhelyzet alatt

A magyar bv. szervezet tagja mind az Európai Büntetés-végrehajtási Szövetségnek (European Organization of Prison and Correctional Services, a továbbiakban: Europris) (URL2), mind pedig a Nemzetközi Büntetés-végrehajtási és Börtönügyi Szövetségnek (International Corrections and Prison Service Association, a továbbiakban: ICPA) (URL3), amelyek a két legmeghatározóbb szakmai szervezetnek mondhatók a büntetés-végrehajtással foglalkozó szakmai szervezetek közül, és ehhez mérten tevékenyen részt vállalnak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában, előmozdításában és hasznosításában is. Az Europris 2011-ben alakult meg és valamennyi európai ország büntetés-végrehajtási szervezete felé nyitott. Eredeti célja, hogy támogassa a tagszervezetek szakmai fejlődését, ösztönözze az innovációt, elősegítse a működési feltételeik megvalósulását, illetve a nemzetközi kapcsolatfelvételt és kapcsolattartást, hozzájáruljon a büntetés-végrehajtási fókuszpontú európai szabályozások megalkotásához, illetve a fentiek során tanácsadói tevékenységet lásson el (URL4). Az Europris elnökségét három évre választják egymás közül a szervezet tagjai, munkájukat egy kilenc fős hivatali apparátus segíti. A munka gerincét az országos vezetők számára, az Európa Tanács képviselőinek részvétele mellett évente megrendezett közgyűlések, illetve a tagállami középvezetőkől álló, évente két-három alkalommal összeülő szakértői csoportok adják, amelyek különböző témaköröket vitatnak meg. A járványhelyzet ideje alatt az Europris szervezési szempontból is igyekezett a védekezésért folytatott nemzetközi küzdelem élére állni, e téren a korábbiakhoz képest is megnövelt aktivitással dolgozott. Áprilisban és májusban egy-egy videokonferenciát (úgynevezett webináriumot) szervezett, amelyek közül az első – középvezetők részvételével – a fogvatartás, míg a második – ügyintézői szinten – pedig a nemzetközi perspektívák tükrében vizsgálta a járványhelyzetet. Az ICPA tevékenységi köre jórészt megfeleltethető az Europris által végzett

munkának, de – globális szervezet lévén – a tagok száma jóval magasabb, és így a feldolgozott témakörök, problémák is jóval szélesebb kört ölelnek fel. Az ICPA tevékenységét saját szervezésű regionális, illetve nemzetközi szintű rendezvényeken keresztül fejti ki, ezen kívül rendszeresen képviselteti magát más szervezetek (például Europris) eseményein, valamint a közösségi hálózatokon is. A regionális szintű rendezvényeken meghatározott témakörök megvitatására kerül sor szakterületi képviselők részvételével, míg az évente egy alkalommal megrendezésre kerülő nemzetközi közgyűlésen átfogó jelleggel, széles spektrumban (például egészségügy, radikalizálódás, visszaesés stb.) zajlanak az előadások országos vezetők, akadémikusok, kutatók, tanácsadók és a büntetés-végrehajtási szakterület szempontjából érintett szolgáltatók részvételével. A fenti struktúra lehetőséget biztosít arra, hogy a közgyűléseken érintőlegesen vagy nem kellő mélységben megtárgyalt témakörök vonatkozásában az alacsonyabb szintű, célzott rendezvényeken részletes egyeztetésekre kerülhessen sor. Az ICPA és az Europris járványhelyzet során végzett tevékenysége vonatkozásában hangsúlyozandó a társszervek közötti kapcsolatok megtartására irányuló törekvésük, amely a bevezetett korlátozások miatt lelassuló interakciókra pozitív hatást gyakorolt. Míg az ICPA hagyományos levelezőlistás adatgyűjtési és adatszolgáltatási tevékenységet folytatott, addig az Europris az általa gondozott, úgynevezett Tudástár (Knowledge Management System, a továbbiakban: KMS) (URL5) felületen, ahol a helyzetre adaptálva kívánta koordinálni az európai országok egymással történő kommunikációját. A KMS említett adaptációja viszonylag gyorsan ment végbe, a hagyományosan akár többhetes adatgyűjtési procedúrát lerövidítették, így naponta több alkalommal friss információk jutottak el a felhasználókhöz, kiegészítve azokat egy napi összefoglalóval. Ez a korábban nem használt ütemezés elérte célját, ugyanis a KMS felületére egy hét alatt felkerült 31 ország intézkedési terve (URL6), illetve számos kiegészítő dokumentum is, amelyek valamennyi tagország számára hozzáférhetőek voltak.

A Visegrádi Együttműködés és Ausztria

Bár az információk összegyűjtésére, aggregálására és közzétételére vonatkozó, átfogó nemzetközi intézkedések a kezelt adattömeg bővülésével veszítettek erejükből, szerepük – csökkenő befolyással ugyan – a veszélyhelyzet visszavonásáig érzékelhető volt. Ennek ellenére fontos hangsúlyozni, hogy a fentiekben ismertett okok miatt az ICPA és az Europris szerepvállalása május végére visszaszorult, az egyes országok visszatértek eredeti gyakorlatukhoz, és a rövid lejáratú ügyek zömében közvetlenül kommunikáltak egymással. A kialakult és jól bevált hálózatok alkalmazása számos tekintetben eredményesnek bizonyult, ezeken a csatorná-

kon pontosabb és strukturáltabb közlések kerültek forgalmazásra, jóval rövidebb ügyintézési határidő mellett. Merítés tekintetében ezek a közvetlen megkeresések természetesen nem versenyezhettek a nemzetközi szervezetek által üzemeltetett platformokkal, de a célzott – különösen a regionális szempontból releváns témaköröket is figyelembe vevő – kérdések esetében jóval hatékonyabbnak bizonyultak. A szervezetek közötti közvetlen megkeresés alkalmazása különösen a Visegrádi Együttműködés, illetve Ausztria vonatkozásában gyakori. Míg a visegrádi országok büntetés-végrehajtási szervezeteivel kapcsolatunk hagyományosan kiváló, az osztrák társszervvel a partneri kapcsolat az utóbbi években erősödött meg annyira, hogy az ilyen módon is kiaknázható legyen. Az érintett országok, valamint magunk is kiemelt témakörként kezeltük az enyhítések bevezetésének kérdését, annak ütemezését és idejét, továbbá egyes, a védekezést célzó intézkedések fenntartásának lehetőségét is. A tapasztalatcsera a fogvatartotti munkáltatásban alkalmazott, járványhelyzettel kapcsolatos lehetséges változtatásokra is kiterjedt, illetve érintett számos olyan, fogvatartással kapcsolatos kérdéskört, amelyek a helyzetre tekintettel nyertek aktualitást (például időskorú és/vagy krónikus betegséggel érintett személyek elhelyezése, kezelése és védelme; fiatalok látogatók fogadása; az elhelyezési körülmények módosítása; a kimaradások és eltávozások szabályozása). A magyar bv. szervezet valamennyi gyakorlatot megvizsgálta, a témák sokfélesége jól szemlélteti a partnereinkkel folytatott kommunikáció sokrétűségét. A hazai bv. szervezet – több európai ország bv. szervezetének mintáját alapul véve – a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtására korábban meghatározott szabályok felülvizsgálatát elvégezte. A felülvizsgálat kiterjedt az eddig bevezetett intézkedések esetleges enyhítésére vagy szigorítására, illetve új szabályok bevezetésének vizsgálatára. A felülvizsgálat során megállapításra került, hogy több bevezetett intézkedés pozitív hozadéka, eredményei indokoltá teszik, hogy a veszélyhelyzet megszűnését követően is érvényben maradjanak. Ezek közé tartozik a fogvatartottak kapcsolattartásának bővítése az elektronikus kapcsolattartás lehetőségével (Skype), illetve a fogvatartottak előállítás helyett a távmeghallgatás egyre szélesebb körben történő alkalmazása. Fentieket összefoglalva: a korábban is aktív nemzetközi kapcsolatok dominanciája csak rövid időre, a járványhelyzet első felében enyhült, köszönhetően a nemzetközi szervezetek korábbi fejezetben ismertett szerepvállalásának, továbbá a specializált, széles merítést és így valamennyi ország visszacsatolását igénylő kérdések megszaporodásának. Az időszak második felében visszanyerték kulcsszerepüket azok a kapcsolatok, amelyek organikus módon, külső közreműködés nélkül, a földrajzi közelség és/vagy a magas színvonalú együttműködés eredményeként jöttek létre. Ezek a csatornák precizitásuk és a rövid válaszadási idő miatt hatékonyabbnak bizonyultak, különösen a részletesebb válaszokat igénylő kérdések vonatkozásában,

de teljesen elnyomni nem tudták az Europris és az ICPA kezdeményezéseit, ez persze nem is volt céljuk. A két metódus jól megfér egymás mellett, lényegében egymást kiegészítve érték el azt, hogy az egyébként ebben az időszakban igen aktív kapcsolatok ne sérüljenek túlzó mértékben, illetve javarészt megmaradjon az a tulajdonságuk is, hogy szükség esetén információs csatornaként működheszenek. A bv. szervezet nemzetközi kapcsolataiból eredő feladatait két csoportra (külső és belső oldal) célszerű felosztani. Külső oldalként definiálható minden olyan csatorna, amelyen keresztül külföldi társszervvel vagy szervezetekkel kommunikálunk, illetve amelyen keresztül tapasztalatokat és gyakorlatokat oszunk meg vagy veszünk át. A belső oldal ezzel szemben azt a struktúrát és eljárásrendet jelenti, amelyen keresztül a szervezet nemzetközi színtérbe történő integrációja kerül biztosításra. A járványhelyzet mind a két oldal vonatkozásában generált tendőket és különböző feladatokat. Tevékenységünk külső oldalán természetesen megjelent a társszervek tájékoztatásának igénye. A korábban is hivatkozott apparátuson keresztül egyrészt az érdeklődők megismerhették az általunk követett metódusokat, másodsorban pedig részt vállaltunk a közös tudásbázis gyarapításában mind a közvetlen válaszadást igénylő megkeresések, mind pedig a külön erre létrehozott, már ismertett adatbázis kezelésében. Belső oldalon legfőképpen saját kapcsolataink gondozása és az újak kialakításának igénye jelenik meg, amely a járványhelyzetre való tekintettel a közeljövőben is kiemelt fontosságú lesz. A jelenlegi rendszer ugyan huzamosabb időn át is fenntartható, azonban beavatkozás nélkül lényegesen nehezekebb és töredezettebb lesz, az organikus működéshez és a kapcsolatok újraindításához pedig bizonyosan szükség lesz a szakirányítás fokozására, annak keretében pedig a bv. szervek saját, regionális szintű kapcsolatainak ismételt beindítására is. A fentieket összegezve megállapítható, hogy a nemzetközi kapcsolatok normál működési rendje a vírushelyzet során inherens tulajdonságai miatt annak ellenére sem volt fenntartható, hogy éppen a korlátozást eredményező helyzet keletkeztetett igényt a korábbiaknál jóval gyakoribb és részletesebb interakciókra. A személyes találkozókat kizárásával a teljes kommunikációs palettát indirekt, jórészt online elérhető eszközökkel működő platformra kellett adaptálni, amely önmagában is kizárta azt, hogy a bevezetőben ismertett, háromszintű modell megfelelő módon érvényesülhessen. A kapcsolattartás két, e tanulmányban részletesebben is kifejtett fóruma (közvetlen kapcsolattartás, illetve a nemzetközi szakmai szervezetek által elősegített interakció) között dinamikai egyenlőtlenség volt tapasztalható, tekintettel arra, hogy azok a helyzet-től függően eltérő hatékonysággal működtek. Lényegében a szélesebb merítést igénylő kérdésekben ezek a szakmai szervezetek bizonyultak hatékonyak, míg a részletesebb, rövidebb határidejű adatszolgáltatások teljesítése a közvetlen kapcsolattartás örökölt feladatköre maradt. Ez a rendszer május végére stabilizáló-

dott: a közvetlen kapcsolattartás alárendelt eszközből mellérendeltté vált, amely párhuzamos működésével segítette kapcsolataink ápolását.

A nemzetközi kapcsolatok jövője és szerepe

A vírussal kapcsolatban Magyarországon alkalmazott intézkedések egy részét valamennyi tagállami bv. szervezet alkalmazta. Az ilyen általánosan elfogadott és alkalmazott gyakorlatok (mint például a szolgálat elején elvégzett érintésmentes testhőmérséklet-mérés, az idősebb korú és/vagy krónikus betegséggel érintett munkatársak otthoni munkavégzésének biztosítása, a beléptetések szigorítása vagy a látogatófogadások korlátozása, szünetelése) esetében a helyi sajátosságok és az annak megfelelő végrehajtási módok megosztása volt napirenden. A bv. szervezet a járványhelyzetre intézkedési tervet dolgozott ki, amelynek egyes elemeit magunk is megosztottuk a korábban hivatkozott fórumokon, és a felmerülő kérdésekre adott válaszokkal is hozzájárultunk a nemzetközi tudástranszferhez. Az Europris és az ICPA szerepvállalása az interakciók megújult formában történő újraindításában bizonyult kiemelten fontosnak, és különösen a helyzet elején úgynevezett kárrendező szerepet is vállaltak, amennyiben segítettek elkerülni a tagszervezetek egymás közötti kapcsolatainak végletes elsovadását. Ebben az ideiglenes rendszerben a regionális kivételével valamennyi szint képes volt arra, hogy a koronavírus-járvány által okozott kockázatok csökkentéséért tett erőfeszítéseket támogassa. Annak ellenére, hogy a nemzetközi kapcsolatok nem értek véget, nem sorvadtak el a kialakult helyzetben, a jövőt illetően igen nagy kihívás bármiféle prognózist felvázolni azzal kapcsolatban, hogy milyen további intézkedésekre lesz szükség. Az igen valószínű, hogy a jelenlegi, jórészt kényszer szülte struktúra kellően rugalmas ahhoz, hogy a helyzet súlyosabbra fordulása, váratlan esemény vagy probléma esetén képes legyen a jelenlegi két, jól elkülöníthető csatorna működtetésére, így – ha a hagyományosnak mondható, organikus fejlődésben nem is bízhatunk – annak fenntartása kellő felügyelet és ráfordítás mellett biztosítható marad.

A magyarországi koronavírus-járvány elleni védekezés kapcsán tett intézkedések és tevékenységek bemutatása⁶

- Január 31-én a 1012/2020. (I. 31.) kormányhatározat rendelte el a „Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs” (a továbbiakban: Operatív Törzs) felállítását.

6 A kézirat lezárásának (2020. július 30.) napjáig.

- Magyarországon az első igazolt Covid19 megbetegedést március 4-én jelentették be.
- Március 8-án látogatási tilalmat rendeltek el az ország valamennyi fekvőbeteg-ellátó és bentlakásos szociális szolgáltatást nyújtó intézményében.
- Március 11-én, a WHO világjárvány bejelentésével azonos napon Magyarország Kormánya a 40/2020. (III. 11.) kormányrendelettel az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki.
- Március 12-én, 16-án és 17-én a járványügyi védekezés során rendkívüli kormányintézkedések léptek életbe, mint a határellenőrzés, a beutazási tilalom, a hatósági házi karantén, a tömegrendezvények betiltása, a csoportosulások és az üzletek nyitvatartásának korlátozása.
- Március 27-én a védekezés érdekében újabb kormányintézkedés történt, bevezetésre került a kijárási korlátozás.
- Március 28-án az egészségügyi készletek védelme és az egészségügyi intézmények működésének segítésére minden kórházban kórházparancsnok került kinevezésre.
- Április 11-én miniszterelnök úr megtekintette a Kiskunhalason elkészült mobil járványkórházat.
- Április 15-én bemutatóra került a járványügyi intézkedések fokozatos megszüntetésére irányuló közös európai ütemterv, amely a belső és a külső határok fokozatos megnyitását javasolja.
- Az országos tisztifőorvos 2020. április 26-án számolt be arról, hogy a vírus reprodukciós rátája Magyarországon 1 alá csökkent. Magyarországon április 30-án megkezdődött a fokozatos nyitás, szigorú menetrend szerint újraindítható lett az élet, azonban a fertőzöttségi adatok alapján Budapesten és Pest megyében még fennmaradtak a korlátozások.
- Május 16-tól a budapesti kijárási korlátozás is megszüntetésre került.
- A 2020. évi LVII. törvénnyel június 18-án a veszélyhelyzet és egyben a rendkívüli jogrend véget ért.

A járvány az alábbi szakaszokra bontható a fertőzöttség alapján: egyéni, csoportos, valamint tömeges megbetegedések szakasza. Az országos tisztifőorvos nehezen elkerülhetőnek nevezte a tömeges megbetegedés szakaszát (URL7), azonban számos más európai országgal ellentétben sikerült elkerülni a járvány belobbanását és ezzel az utolsó szakaszba lépést. A laposabb járványgörbe és a korlátozások enyhítése ellenére a járvány azonban nem ért véget, a járvány-

veszély nem múlt el, továbbra is kiemelten fontos az általános óvintézkedések betartása.

A bv. szervezet feladatellátása a koronavírus-járvány idején, a megtett intézkedések és tevékenységek bemutatása

A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) kormányrendeletben foglaltakra tekintettel az alábbi intézkedések kerültek foganatosításra. 2020. március 7-én Koronavírus-fertőzés Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs (a továbbiakban: Törzs) került megalakításra a BVOP illetékes szakterületi vezetőinek bevonásával. A Törzs feladata, hogy folyamatosan koordinálja a bv. szervek munkáját, értékelje-elemezze a bv. szervektől beérkezett adatszolgáltatásokat, iránymutatást adjon a vírusfertőzés megelőzésére, lokalizálása esetén annak minimalizálására, a lehető legrövidebb időn belüli megszüntetésére. A Törzset a Biztonsági Szolgálat, a Fogvatartási Ügyek Szolgálat, a Műszaki és Ellátási Főosztály, az Egészségügyi Főosztály, a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály, a Kommunikációs Főosztály, a Jogi és Adatkezelési Főosztály és az Informatikai Főosztály vezetői alkotják. A feladatok hatékony végrehajtása érdekében a Törzs 2020. március 7-től öt alkalommal adott ki helyi és központi szintű intézkedési terveket, továbbá a bv. szervek támogatása érdekében igény és aktualitás szerint szakmai protokollokat, valamint útmutatókat a vírusfertőzés megelőzése, illetve annak előfordulása esetén teendő intézkedések vonatkozásában. A Törzs tevékenysége széles körű eszköz- és intézkedési rendszert biztosított, és együttműködést tett lehetővé a büntetés-végrehajtás és a társ rendvédelmi szervek között. Végrehajtásra került a teljes személyi állomány tájékoztatása a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) eljárásrendjében foglalt intézkedésekről és kötelezettségekről. Kijelölésre kerültek a kontaktszemélyek, akik közegészségügyi, járványügyi szempontból kapcsolatot tartanak a területileg illetékes járási és megyei kormányhivatal népegészségügyi osztályával, valamint a városi orvosi ügyelettel és az Országos Mentőszolgálat helyi szerveivel.

A Törzs, mint kompetenciaközpont

A bv. szervezet törvényi kötelezettségeinek megfelelően hajtotta végre feladatait, gondoskodott a fogvatartás rendjéről és biztonságáról. A kialakult járványügyi veszélyhelyzetben az irányítóképeség fenntartása, a rendvédelmi,

igazságügyi társszervekkel, szakmai partnerekkel való együttműködés biztosítása, illetve a közvetlen jövőre vonatkozó reális előrejelzés és feladatmeghatározás stratégiai célként került meghatározásra. A feladatellátások során a parancsnoki állomány személyes jelenlétének biztosítása, a hitelesség megőrzése, a szervezeti struktúra által biztosított működési tevékenységek optimalizálása meghatározó vezetői feladat volt. A szervezet működésében az irányítási feladatok kapcsán szükségessé vált az eljárásrendek, az új folyamatok, szabályozások esetében a jogosultsági szintek és hozzáférések felülvizsgálata, a szervezeti belső kommunikációs stratégia és eszközrendszer biztosítása abból a célból, hogy a személyi állomány felelős és hiteles forrásból kapjon meg minden olyan információt, amelyek a munkavégzéshez, illetve a megváltozott szabályozásokhoz kapcsolódtak.

Kihívásokból lehetőségek – Elemzés és értékelés

A Törzs operatív tevékenységére jellemző, hogy közvetlen és gyors adatszolgáltatás biztosításával a szervezeti tevékenységeket érintő kihívásokat lehetőségekké alakította át. A Törzs munkájában részt vevők a speciális szakterületi folyamatokat ismerő, rendszerszervezési ismeretekkel és tapasztalatokkal rendelkező szakemberek, általuk az operatív tevékenységhez szükséges kompetenciák biztosítottak. A Törzs a tevékenységi körét, feladatait az Operatív Törzs utasításainak figyelembevételével, adaptív módon, de a bv. szervezet sajátosságait szem előtt tartva alakította ki, hajtotta végre. Ez az adaptáló képesség biztosította az erőforrások rendelkezésre állását és az infrastruktúrák optimális működtetését. A Törzs stratégiai célként határozta meg a fogvatartás biztonságának teljesülését, a belső ellátáshoz kapcsolódó tevékenységek széles körének rendelkezésre állását, a kormányzati és társ rendvédelmi szervek által meghatározott feladatellátás biztosítását.

Kompetenciatár és tudásbázis

A Törzs működése során szoros együttműködés alakult ki a társ rendvédelmi szervek operatív tevékenységet végrehajtó szakterületeinek vezetőivel. A monitor és irányítási rendszerre az adatok és az információk gyors és pontos feldolgozása és továbbítása volt a jellemző. A Törzs értékteremtő, innovatív módon hasznosította az elméleti és a gyakorlati tapasztalatokat, ezáltal is szolgálta a járványügyi helyzetben, mint környezetben való helytállást, tudáslétrehozást, és a tudás átadását. A már meglévő tudás és tapasztalatok a koronavírus elleni védekezésben – figyelembe véve a még ismeretlen tényezők hatásait is – sok

esetben járultak hozzá ahhoz, hogy elkerülhető legyen a hibás vagy elégtelen járványkezelésből eredeztethető egészségügyi kockázat. A kockázatok mérseklése kapcsán kiemelt feladat hárult a járványügyi hatóságok, szakmai szervezetek munkatársaira.

Stratégiai irány és döntéshozatal

A koronavírus-járvány miatt a felsővezetői szinteken a stratégiák kontrollingja, a szakpolitikák, részstratégiák átvilágítása és a meglévő tervek, tervrendszerek soron kívüli pontosítása napi feladatot jelentett. A Törzs meghatározta a bv. szervek számára a tervezési kereteket, melyek kidolgozását és folyamatos aktualizálását elrendelte és ellenőrizte. A tervezési területek részét képezték a készenléti és átcsoportosítási tervek, melyek a felkészült és hadra fogható személyi állomány nyilvántartásán alapultak. Az élelmezési és mozgósítási készletek feltöltése tervszerűen, az igényeknek megfelelően történt. A tervezés kitért a munkáltatási, a központi és belső ellátási, valamint az Állami Partnerségből fakadó feladatok maradéktalan teljesítésének feltételrendszerére is. A Mobil Járványkórház Létrehozásáért Felelős Akciócsoport feladatrendszerének támogatására a bv. szervezet mozgósította erőforrásait és bővítette az építőipari képességéhez kapcsolódó gyártási és kivitelezői kapacitását, feltételrendszerét. A Törzs a tervezések során a fogvatartás biztonságát szem előtt tartva első számú prioritásként a járvány elleni védekezés szempontjait vette figyelembe.

A világjárvány új dimenziókba vezette át a stratégiai döntéshozókat

A BVOP és a bv. intézetek teljes személyi állományára vonatkozóan havi rendszerességgel hajtottuk végre az értesítési rendszer próbáját. A védekezés meghatározásakor felmérésre került a veszélyeztetettség mértéke, a várható védekezés elsődleges feladatai, valamint a kockázati tényezők. A kockázatértékelés eredménye alapján valamennyi bv. szerv tekintetében ütemezetten került végrehajtásra a teljes fertőtlenítés, amely kiterjedt a bv. szerv bástyafalát vagy biztonsági kerítését övező, a bv. szerv közvetlen közelében található közterületre, az őrzött területen belül található közlekedő utakra, fogvatartotti mozgási útvonalakra, sétaudvarokra, sportudvarokra, a fogvatartottak elhelyezésére, munkavégzésére, foglalkoztatásra szolgáló épület összes helyiségére és a személyi állomány szolgálatteljesítési helyiségeire, azok berendezési tárgyaira, valamint

a bv. szerv kezelésében lévő valamennyi gépjárműre. A fertőtlenítések meghatározott rendszerességgel folytatódnak.

A bv. szervezet járványügyi stratégiáját megvalósító tevékenység bemutatása

A bv. szervezet a fogvatartottak és a személyi állomány egészségének és életének biztonsága érdekében, gyorsan reagálva, saját helyzetét értékelve alakította ki a védekezési rendszerét. A BVOP Szervezeti és Működési Szabályzata rögzíti, hogy az Egészségügyi Főosztály *„közreműködik a rendkívüli körülmények (járvány, természeti csapás és egyéb katasztrófák) előfordulása esetén várható egészségügyi feladatok meghatározásában, az egészséget veszélyeztető körülmények megelőzésének, a következmények felszámolásának irányításában.”* A bv. szervezet a koronavírus-járvány hatékony kezelésére történő felkészülés keretében mind a személyi állomány, mind a fogvatartotti állomány vonatkozásában országos szinten, saját mintavételi kapacitás létrehozásával, jelentős mértékben csökkentette a fertőzés gyanú esetén az intézkedések meghozatalához szükséges időtartamot. A büntetés-végrehajtás egészségügyi tevékenysége átfogó, proaktív módon, magas színvonalú technikai eszközrendszerek kialakításával is támogatta a járványügyi védekezést. A sikeres védekezéshez hozzájárul a fogvatartottak együttműködése és a szabályokat betartó, szakmailag felkészült, fegyelmezett személyi állomány. A szervezet közérthető módon nyújtott folyamatos tájékoztatást a járvány ideje alatt. A call center, a járvány elleni védekezéstről készült tájékoztató és videoanyagok, a Börtönújság különszáma, valamint a személyi állomány biztosította a hatékony belső kommunikációt. A bv. szervezet a koronavírus-járvány kapcsán a honlapján számolt be a védekezéssel kapcsolatos információkról. Szakszerűen, pozitív üzenetekkel kommunikáltunk a médiában és a fogvatartottaknak szóló üzenetekben.

A büntetés-végrehajtás egészségügyi ellátórendszerének tevékenysége a koronavírus-járvány elleni védekezésben

A büntetés-végrehajtási intézetek jellegükből adódóan a külvilág felé részben zártak. A vírus bv. intézetekbe történő bejutása kapcsán a lehetséges utak pontos felméréseivel, valamint ezen utakon meghozott megfelelő járványügyi intézkedésekkel az intézetekben elhelyezett fogvatartotti állomány egészségének védelme érdekében jó eséllyel gátolható a fertőzés. A felkészülés keretében megva-

lósult az egyéni védőeszközök, felszerelések tervek szerinti kiadása, a hiányok pótlása. Az egészségügyi ellátórendszerben a speciális eszközök kezelőinek és a személyi állomány szakterületenkénti gyorsított ütemű felkészítése, valamint a rendelkezésre álló eszközök és felszerelések, készletek felmérése megtörtént.

Kijelölés járványügyi célra és az ezzel összefüggő intézkedések

A tököli székhelyű Büntetés-végrehajtás Központi Kórházát az országos tisztifőorvos 2020. április 2-án kelt határozatával jelölte ki járványügyi célra, és kötelezte a koronavírus okozta fertőzéssel érintett, speciális ellátotti körbe tartozó fogvatartottak fekvőbeteg-ellátására. Az átlagosan 160–200 fő fekvőbeteg ellátását megvalósító intézményben az első ütemben 3 kórterem került kialakításra elkülönített elhelyezés lehetőségével. Az érintett területek izolációjára zsiliprendszer került alkalmazásra. A kórház Covid19 részlegein folyamatos, 24 órás orvosi, szakápolói, illetve biztonsági felügyelői szolgálatellátás valósult és valósul meg. A bv. szervezet a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházában a járványügyi készséget jelenleg is fenntartja. A kórház személyi állományának meghatározott része a járványügyi követelményeknek megfelelés érdekében kijelölésre került a fertőzésnyű és az igazolt fertőzött fogvatartottak egészségügyi ellátásának biztosítására. A védekezés sikeréhez hozzájárult, hogy a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházának teljes egészségügyi szakállománya szűrésére sor került a vírus kimutatására alkalmas PCR teszttel, ami ezt követően ütemezetten, kéthetenként került végrehajtásra.

Mobil járványügyi kórház épült Kiskunhalason

A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka vezetésével megalakult a Mobil Járványkórház Létrehozásáért Felelős Akciócsoport⁷, amelynek feladata a mobil járványkórház felállítása érdekében szükséges azonnali intézkedések végrehajtása volt. A bv. szervezet a magyar állampolgárok egészségének védelmében járványügyi kórház megépítésével járult hozzá Magyarország belbiztonsági és egészségügyi járványügyi védekezési mechanizmusainak megvalósításához. A megvalósítás során a Kiskunhalasi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet területén a nap 24 órájában több száz szakipari munkás és szakember dolgozott két műszakban. Átlagosan egyszerre 400 fő vett részt a munkában, melynek eredményeként több mint 130 kilométer erősáramú kábelt, 24.000 négyzetméter gipsz-

7 1101/2020. (III. 14.) kormányhatározat a koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről.

kartont, 6000 négyzetméter légtechnikai eszközt, valamint 5 és fél tonna orvostechnológiai festéket használtak fel. A börtöntől elkülönített mobil konténerkórház folyamatos működését és a létfontosságú berendezések energiaellátását egy 1,6 megawattos transzformátor, két aggregátor és egy szünetmentes táp biztosítja. A 3.100 négyzetméteres alapterületű, 225 konténerből álló épületegyüttes megfelel a legszigorúbb infektológiai szabályoknak. A kórházban 150 fő koronavírussal fertőzött beteg elhelyezését kellett megoldani négyágyas kórtermekben és egy 16 férőhelyes intenzív ellátó részlegen. A felépült 36 darab kórteremből 16 az alacsony, 16 a közepes kockázatú és 4 a súlyosabb állapotban lévő betegeknek nyújt ellátást. Az épületkomplexum a legmodernebb berendezésekkel és orvostechnikai eszközökkel felszerelt, így külön laboratórium, röntgen-, ultrahang- és CT-készülék, továbbá lélegeztetőgépek is rendelkezésre állnak.

Egészségügyi védőfelszerelések gyártása

A bv. szervezet bővítette a járvány idején – a világszinten hiánycikknek számító – orvosi szájmaszk gyártási kapacitásait a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben és a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönben. A felmerülő igények kielégítésére a Kiskunhalasi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben további két szájmaszkgyártó gépsor kezdte el a folyamatos gyártást, biztosítva ezzel az egészségügyi szájmaszkok igény szerinti rendelkezésre állását. A bv. szervezet az egyéni védőfelszereléseket, zsilipruhákat, lábzsákokat és kórházi textíliákat folyamatosan biztosította a járványügyi védekezés során. Alkalmazkodva a felhasználói igényekhez átálltunk a nagyobb védekező képességet biztosító köpenyek gyártására. A bv. gazdasági társaságok kulcsszerepet játszottak a járvány elleni védekezés során és egyben bizonyítást nyert az is, hogy a fogvatartotti foglalkoztatással megvalósuló állami önellátás részeként a társadalom védelmére hivatott állami szervek a legkritikusabb időszakban is helyt tudnak állni, ezáltal is garantálva az állampolgárok biztonságát. A büntetés-végrehajtás személyi állományának védelme kiemelt jelentőségű volt, biztosított volt az egyéni védőfelszerelések rendelkezésre állása, mivel a szolgálati feladatok maradéktalan ellátása, az állomány szolgálatképességének biztosítása alapfeltétel volt az összehangolt egészségügyi megelőzés és védekezés során. Személyi állományunk felelősségteljes magatartása hozzájárult ahhoz, hogy nemcsak saját egészségük, hanem a fogvatartotti állomány egészségét is biztosító eljárásrendek törvényesen és szakszerűen kerüljenek végrehajtásra. Az ellátás terén elsőbbséget élveztek az állami egészségügyi szervek, a bv. szervezet ellátási tevékenységén belül kiemelt figyelmet fordított a rendvédelmi szervekre is.

A koronavírus-járvány első hullámát és a veszélyhelyzet megszűnését követő időszak intézkedései

A sikeres veszélyhelyzeti védekezést követően a szervezet stratégiai céljainak megvalósításakor kiértékelésre került, hogy milyen folyamatok azok, amelyek újraindítását és kontrollját el kell kezdenünk. Mely folyamatokat kell folytatnunk a járvány idején, melyek azok a tevékenységi körök, amelyeket időlegesen vagy véglegesen abbahagyhatunk, lezárhatunk. Az értékelés és elemzés a kulcsfontosságú tényezők esetében választ ad arra, hogy milyen prioritásokat kell figyelembe vennünk a szervezet jövőbeli működésének kidolgozásához. Az NNK által kihirdetett koronavírus-járvány esetén az NNK és az Operatív Törzs által kiadott intézkedések és eljárásrendek az irányadók, amelyek azonnali végrehajtása kötelező. Az intézkedési tervekben foglaltaknak megfelelően, a bv. szervezetet érintően elrendelt járványügyi zárlat esetén a szükséges intézkedések meghozatalakor a megyei (fővárosi) Kormányhivatal számára a járványügyi vizsgálat lefolytatásához teljes szintű együttműködést kell biztosítani és a megyei (fővárosi) Kormányhivatal által meghatározott járványügyi intézkedéseket végre kell hajtani. A BVOP-n létrehozott Törzs a veszélyhelyzet megszűnését követően a továbbiakban is folyamatosan figyelemmel kíséri a BM Ügyeleti Központ tevékenységét, a kapcsolatot fenntartja a társzervek törzseivel, emellett monitorozza a nemzetközi gyakorlatokat, továbbá iránymutatást, szakmai támogatást biztosít a bv. szervek számára. A korábban megszüntetett, illetve felfüggesztett munkahelyek és munkaterületek újraindítására 2020. május 25-étől ütemezetten került sor, a munkaterületek teljes fertőtlenítését követően. A veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben az egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) kormányrendelet vonatkozó pontjait – kifejezetten a befogadásról, az ideiglenes intézetelhagyásról, a bv. pártfogás szabályairól, illetve a kapcsolattartásról szóló korlátozásokkal járó jogintézményeket – a Covid19 fertőzöttek számának csökkenésétől függetlenül, a különleges jogrend megszűnését követően is indokolt fenntartani. A bv. szervezet a veszélyhelyzet kapcsán a megelőzéshez szükséges intézkedéseket megtette, a vírus esetleges bekerülése esetére a megfelelő eljárásrendeket, protokollokat kidolgozta. Folyamatos értékelő-elemző tevékenység keretében vizsgáljuk az enyhítések lehetőségét, szem előtt tartva a személyi állomány és a fogvatartottak egészségének megővését, a fogvatartás rendjét és a büntetés-végrehajtás biztonságát.

Összefoglalás

A bv. szervezetnél az általánosan érvényes fertőzéshigiéniai szabályokon túlmutató járványlassító intézkedésekre nem volt szükség, ugyanakkor az általános szabályoknál – fizikai távolságtartás, maszkviselés, fokozott higiénia – szigorúbb elvárások érvényesültek. A bv. szervezet által meghozott intézkedések szükségesek, arányosak és objektívek, illetve közrendi, közbiztonsági vagy egészségügyi okból indokolhatók és elfogadhatók voltak. Kiemelten fontos volt az általános óvintézkedések betartása. A szervezet továbbra is kiemelt figyelmet fordít arra, hogy ne alakuljanak ki fertőzési gócpontok. 2020. június 18-án megszűnt Magyarországon a koronavírus-járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet. A járvány azonban nem múlt el, a veszélyhelyzet megszűntét követően is szükséges az együttműködési formák és a járványügyi védekezési képesség kontrollja, a gyors reagálást biztosító infrastruktúrák készenlétben tartása, a megelőzésre és a járvány kezelésére szakosodott szervek egymás közötti, saját hatáskörben egyeztetett döntéseinek elemzése, értékelése. A veszélyhelyzet idején az állampolgárok, a társ rendvédelmi szervek, a büntetés-végrehajtás teljes személyi állománya magas fokú elkötelezettséget, felelős magatartást tanúsított a védekezésben. A bv. szervezet megfelelt azon új kihívásoknak is, amelyek a sikeres és eredményes védekezésben rendkívül összetett, rendszerszemléletű megközelítést igényeltek. Bizonyítottuk azon képességünket, hogy nemcsak a közrend és a közbiztonság kapcsán, hanem a közegészségügyi feladatok ellátása során is példamutató módon tudunk helyt állni a kritikus helyzetekben, a társadalom szolgálatában és az igazság védelmében.

Felhasznált irodalom

DeRoo, S. S. – Pudalov, N.J. – Fu, L. Y. (2020): *Planning for a COVID-19 Vaccination Program*. Journal of the American Medical Association, 24, 2458–2459. DOI:10.1001/jama. 2020. 8711

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Járvány*. <https://fogalomtar.aeek.hu/index.php/J%C3%A1rv%C3%A1ny>

URL2: *Promoting Professional Prison Practice*. <https://www.europris.org/>

URL3: *International Corrections & Prisons Association*. <https://icpa.org/>

URL4: *Strategic-plan-mission-vision-results-2017-2020*. <https://www.europris.org/wp-content/uploads/2017/09/Strategic-plan-mission-vision-results-2017-2020-vs2.pdf>

- URL5: *European Prison Information System*. <https://www.europris.org/epis/kms/>
- URL6: *Prevention Measures in European Prisons*. <https://www.europris.org/covid-19-prevention-measures-in-european-prisons/>
- URL7: *A tömeges megbetegedés nehezen elkerülhető*. <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/tomeges-megbetegedes-nehezen-elkerulheto>

Legfőbb kormányzati intézkedések és korlátozások időrendben

- I. 31. Operatív Törzs felállítását rendelte el a kormány.
- III. 4. Első igazolt fertőzés Magyarországon.
- III. 8. Országos látogatási tilalom elrendelése Magyarország valamennyi fekvőbeteg-ellátó és bentlakásos szociális szolgáltatást nyújtó intézményében.
- III. 11. A WHO világjárványnak minősítette a koronavírus-fertőzést, veszélyhelyzetet hirdet az ország teljes területére a kormány.
- III. 12. Rendkívüli kormányintézkedések: határellenőrzés, beutazási tilalom, hatósági házi karantén.
- III. 14. Dr. Tóth Tamás bv. vezérőrnagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka vezetésével megalakul a Mobil Járványkórház Létrehozásáért Felelős Akciócsoport.
- III. 16. Újabb intézkedések: rendezvények betiltása, csoportosulások korlátozása.
- III. 17. Külföldiek beutazási tilalma, üzletek nyitvatartásának korlátozása.
- III. 18. Bentlakásos szociális intézményeknél kijárási és felvételi zárlat elrendelése.
- III. 27. Kijárási korlátozás bevezetése.
- III. 28. Minden kórházban kórházparancsnok segíti az intézmény működését és az egészségügyi készletek védelmét.
- IV. 11. Orbán Viktor miniszterelnök úr bejárást tartott a kiskunhalasi mobil járványkórházban.
- IV. 30. Fokozatosan, szigorú menetrend szerint újraindítható az élet; Budapesten és Pest megyében marad a kijárási korlátozás.
- V. 4. Egészségügyi ellátás újraindítása – előzetes bejelentkezéssel.
- V. 16. Budapesti kijárási korlátozások megszüntetése.
- VI. 5. Szociális intézmények ismét látogathatók.
- VI. 13. Kórházi látogatási tilalom feloldása.
- VI. 15. Valamennyi egészségügyi ellátás korlátozás nélkül igénybe vehető.
- VI. 18. Veszélyhelyzet megszüntetése, a rendkívüli jogrend vége.

